

Høringsuttalelse – Kapital i omstillingens tid (NOU 2018:5)

26 juni 2018

Herbjørn Skjervold , ProVenture og leder Såkorn Forum

Daniel Ras-Vidal , Abelia FIN

April 2018

Bakgrunn

Seks såkornfondforvaltere

ALLIANCE VENTURE

SIKAGERAK
MATURO

Total kapital

3,7_{mrd}

Regionale lokaliseringer

Globalt perspektiv

Hvorfor er Såkornfond viktige?

Kompetent kapital i en tidlig fase – lead investor

Utløsende for annen kompetent kapital – 9,3X statlig kapitalinnsats

Brobygger fra prototyping → pilot → produkt → salg kunde

Kommersialisering av FoU

Skaper nye internasjonale vekstbedrifter

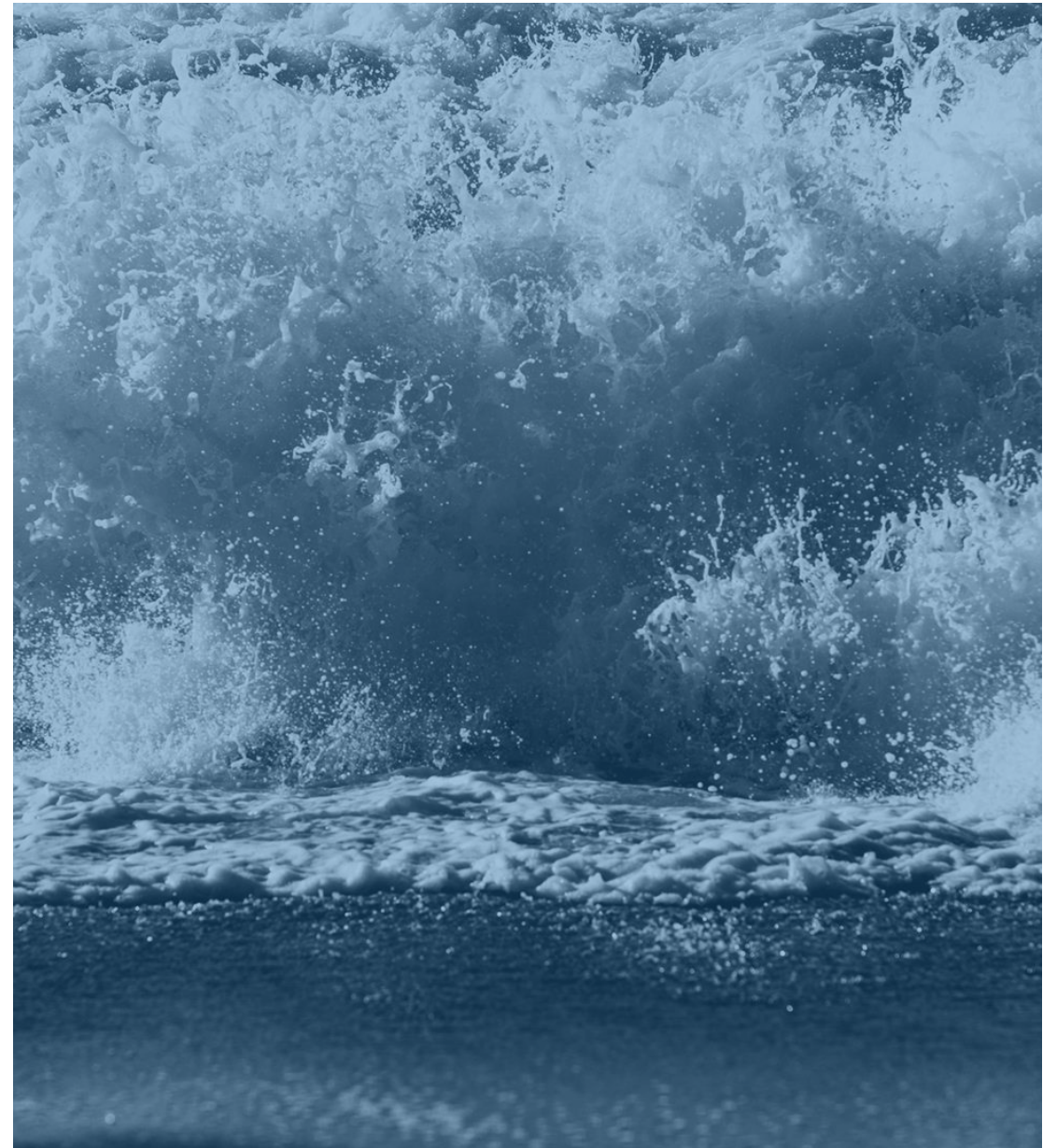
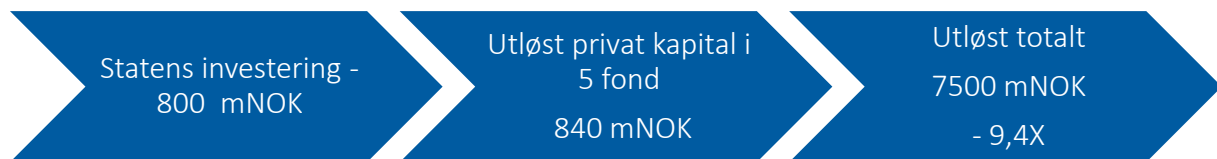
Statlig involvering avgjørende for å utløse privat kapital

Bølge II (2006) – nøkkeltall 5 fond

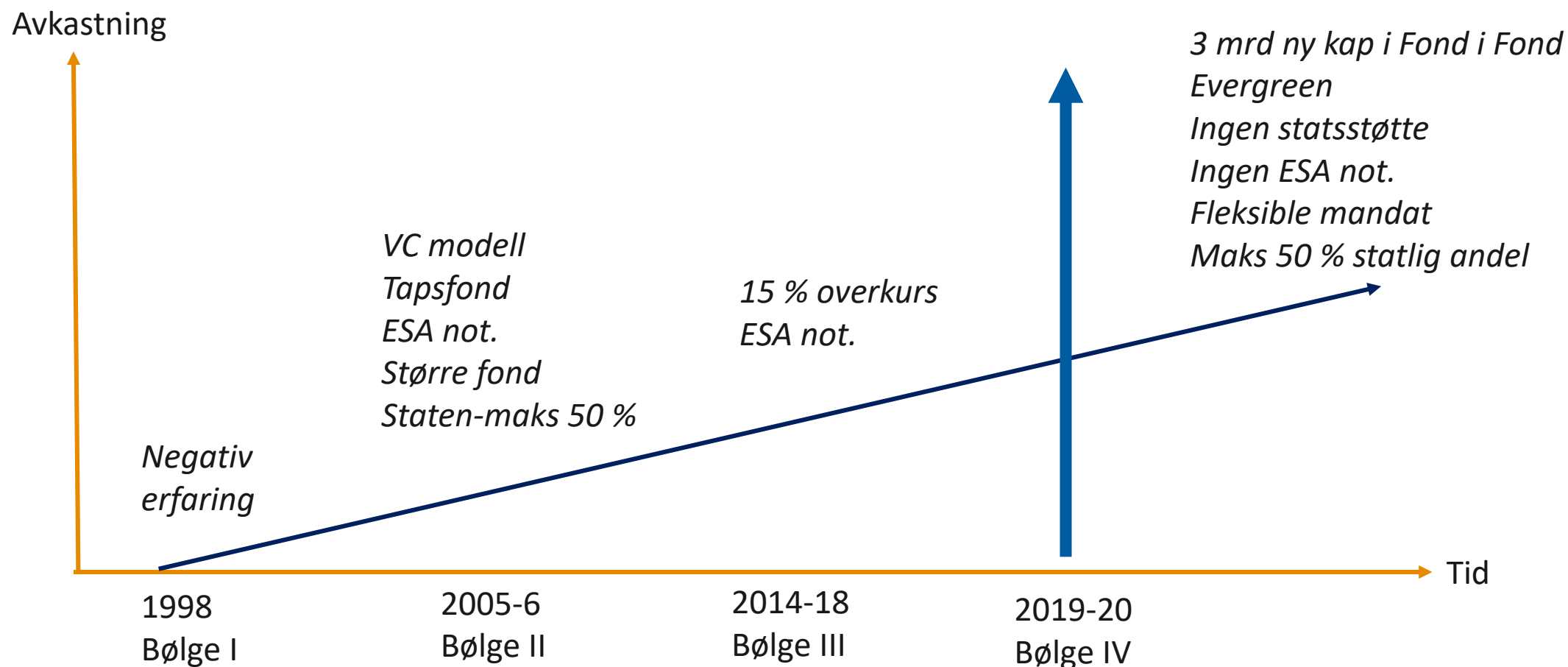
Fondene lead investor i 85 bedrifter	1 200 mNOK
Utløst koinvestorer	4 600 mNOK
Utløst soft money	1 300 mNOK
Utløst kreditter/lån	200 mNOK
Sum kapital tilført 85 porteføljebedrifter	7500 mNOK

Markedsverdi p.t – 0,8 av kapitalen – her er det oppside

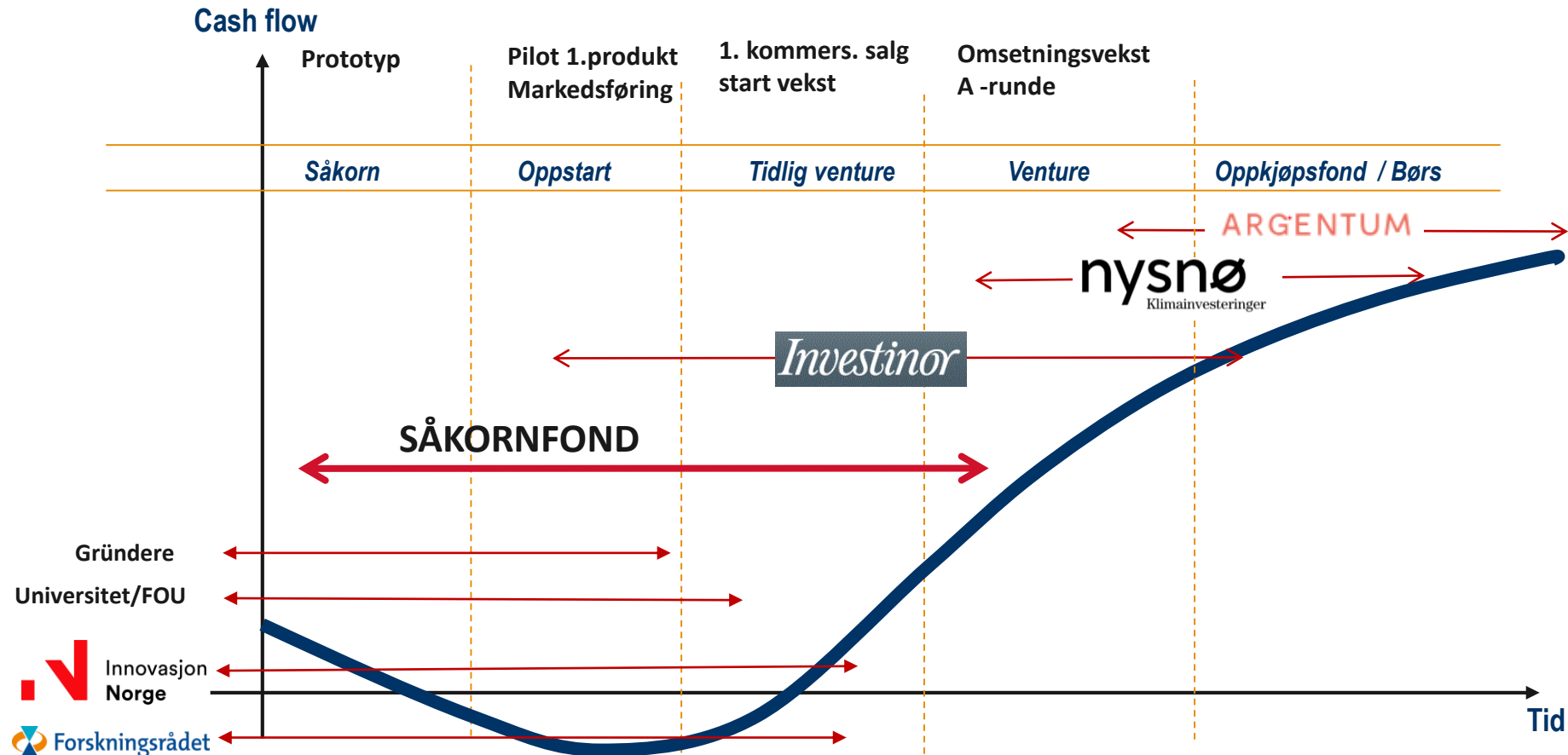
Gearing på statens kapital – 9,4 X !

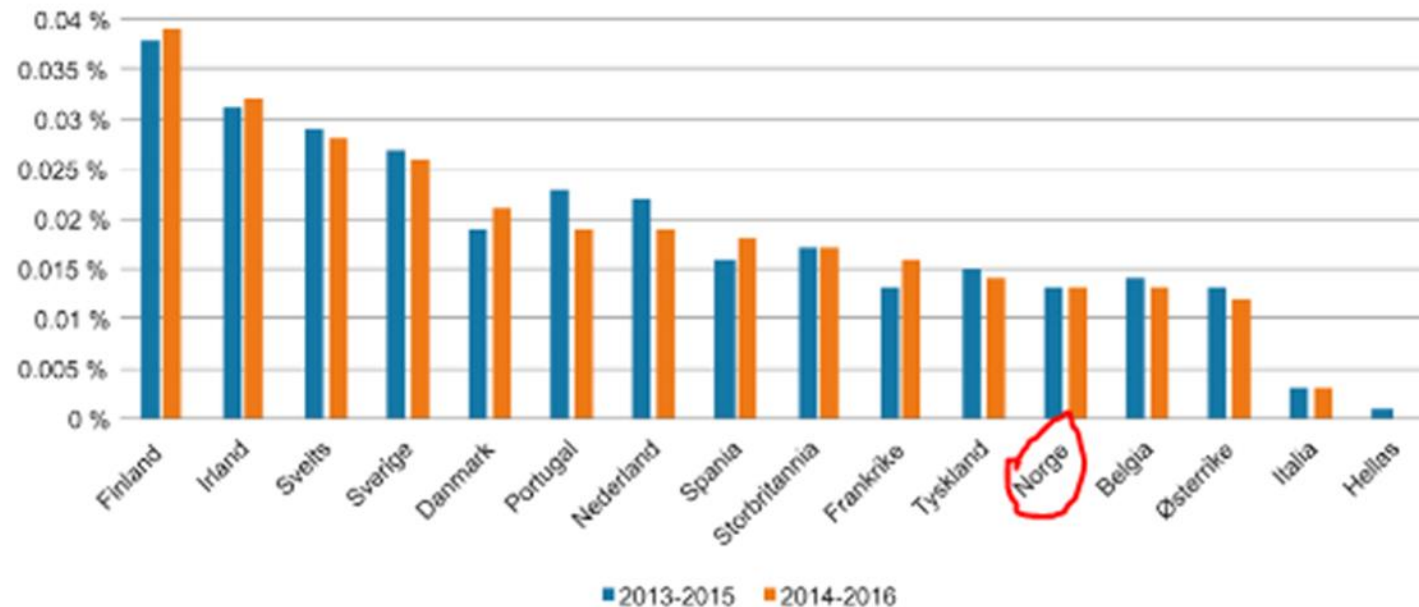
Så Kornfond gjennom 20 år (1998 - 2018) – statens rolle

Så Kornfondene rolle i økosystemet – tidlig førstegangsinvestering

Mjøsutvalget: Såkornkapital i Norge bare halvparten av resten av Norden

Figur 7.12 Såkorn- og oppstartskapital. Europeiske venturefonds samlede investeringer i hvert land. Andel av BNP.

SEP EU MONITOR desember 2017: Norge ligger langt bak kapitaltilgang tidligfase

- Sverige har 6 X høyere kapitaltilgang til scaleups enn Norge
-
- Danmark/Finland har 2 X
- Norge ligger på 60 % av snitt Europa
- Norge ligger over Europasnitt på antall scaleups
- Norge er på 13 plass som økosystem i Europa

Invest Europe 2017 rapport: tilgang venturekapital i Norge ligger langt under Norden/Europa

Målt som prosentandel kapital/BNP

Venturekapital inkl såkorn (side 47)

- Sverige: 2,7 X mer kapitaltilgang enn Norge
- Finland: 2,5 X mer
- Europa : 1,8 X mer
- Norge : på 15. plass i Europa

Vekstfond/PE fond-investerer i modne selskaper (side 49)

- Norge ligger på 5 plass i Europa med stor tilgang kapital
- Norge har 1,5 X mer enn Europa
- Dette er Argentum segmentet

2017 European Private Equity Activity

Statistics on Fundraising, Investments & Divestments

Venture capital

Seed: Funding provided before the investee company has started mass production/distribution with the aim to complete research, product definition or product design, also including market tests and creating prototypes. This funding will not be used to start mass production/distribution.

Start-up: Funding provided to companies, once the product or service is fully developed, to start mass production/distribution and to cover initial marketing. Companies may be in the process of being set up or may have been in business for a shorter time, but have not sold their product commercially yet. The destination of the capital would be mostly to cover capital expenditures and initial working capital.

Later-stage financing: Financing provided for an operating company, which may or may not be profitable. Late stage venture tends to be financing into companies already backed by VCs. Typically in C or D rounds.

Erfaringer - Danmark, Sverige og Finland

VÆKSTFONDEN

- Vækstfonden i Danmark er en statlig aktør, startet opp i Danmark i 2001 med formål å bedre tilgangen risikokapital til nyskapende forskningsbaserte bedrifter samt styrke det langsiktige kompetente eierskapet
- Både direktemandat og fond-i-fond mandat
- Investert i dag 4-5 mrd i ca 30 fond, i all hovedsak i tidligfasefond
- Fra 2015 , positiv avkastning

SAM
INVEST

- Saminvest AB - utvikle og fornye det svenske næringslivet.
- Etablert ny såkornfondstruktur i 2016 – fond-i-fond mandat gjennom å fusjonere Innlandsinnovasjon og Fouriertransform, ialt 60 porteføljeselskap . Utvikles til å bli et fond-i-fond
- 5,2 mrd. SEK i kapital , 20 ansatte og 3,2 mrd i likviditet
- Avkastningskrav EK – 5 årig stat over 10 år, ingen ESA notifikasjon, asymmetrisk avkastning private og staten

TESI

- Etablerte Finnish Industry Investment (TESI) i 1995
- Lik som Saminvest, men større
- Investert 9,3 mrd. per. 2016, 39 ansatte og 723 porteføljeselskaper
- Positiv påvirkning på markedet, med gode relasjoner til private investorer.
- Finland blant de beste i EU på såkornfondsvolum.

Mjøsutvalget: behov for langsiktig satsing på såkornfond og bygging av forvaltermiljøer

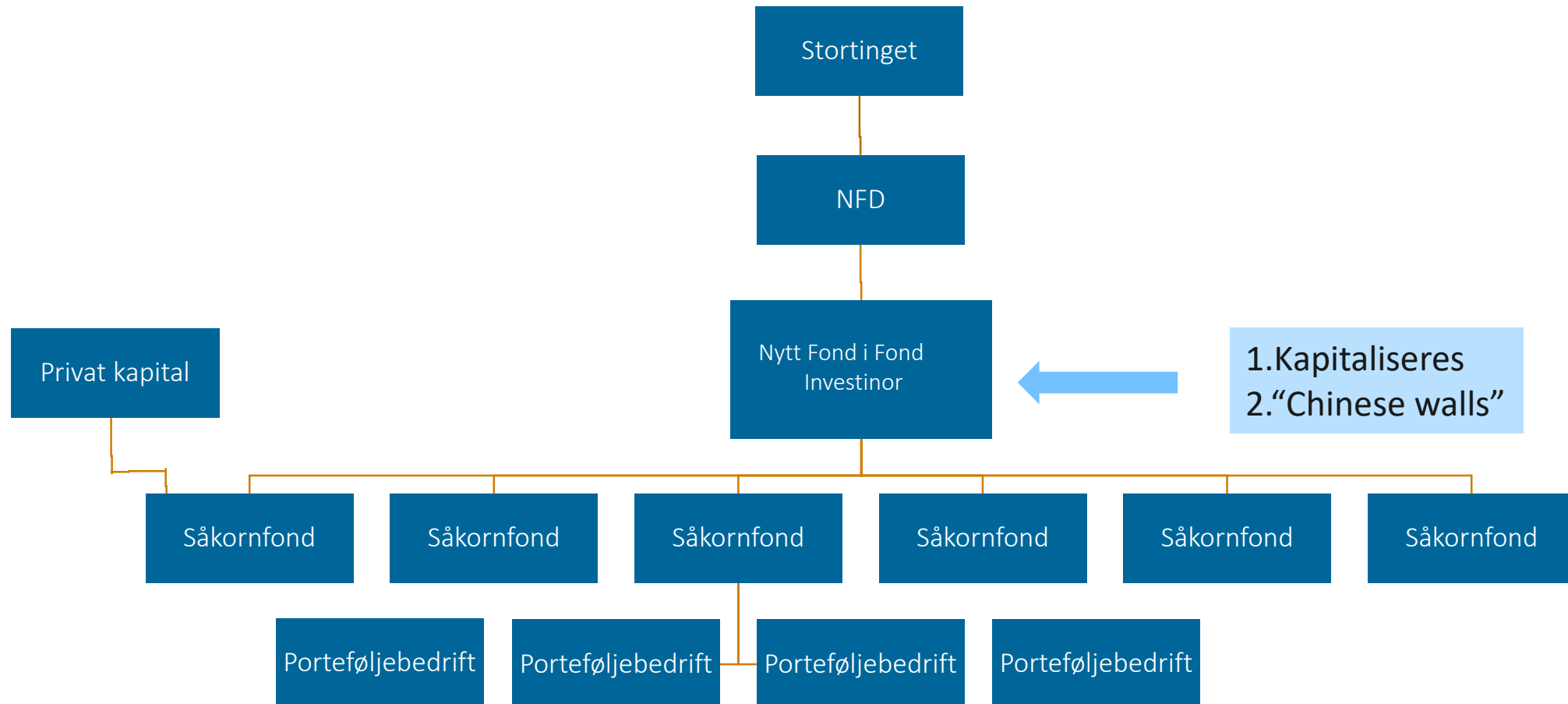
- Staten har gjennom 20 år satset på å bygge opp såkornfond i Norge med levedyktige forvaltermiljø.
- Tidligfaseinvesteringer i oppstartsbedrifter har høy risiko og er meget krevende kapasitets- og kompetansemessig for forvalter.
- Såkornfondene går tidlig inn i oppstartsbedrifter og tar både teknologisk og markedsmessig risiko.
- Erfaringen fra andre land i Europa viser at det kreves statlig medvirkning for å mobilisere privat egenkapital i denne kapitalklassen.
- VC backed selskaper har langt høyere overlevelsesrate enn øvrige nyetablerte selskaper
- Norge har mangel på tidligfasekapital sammenlignet med Norden og Europa, ligger på 50 % av resten av Norden

Mjøsutvalget foreslår en ny statlig såkornsstruktur som:

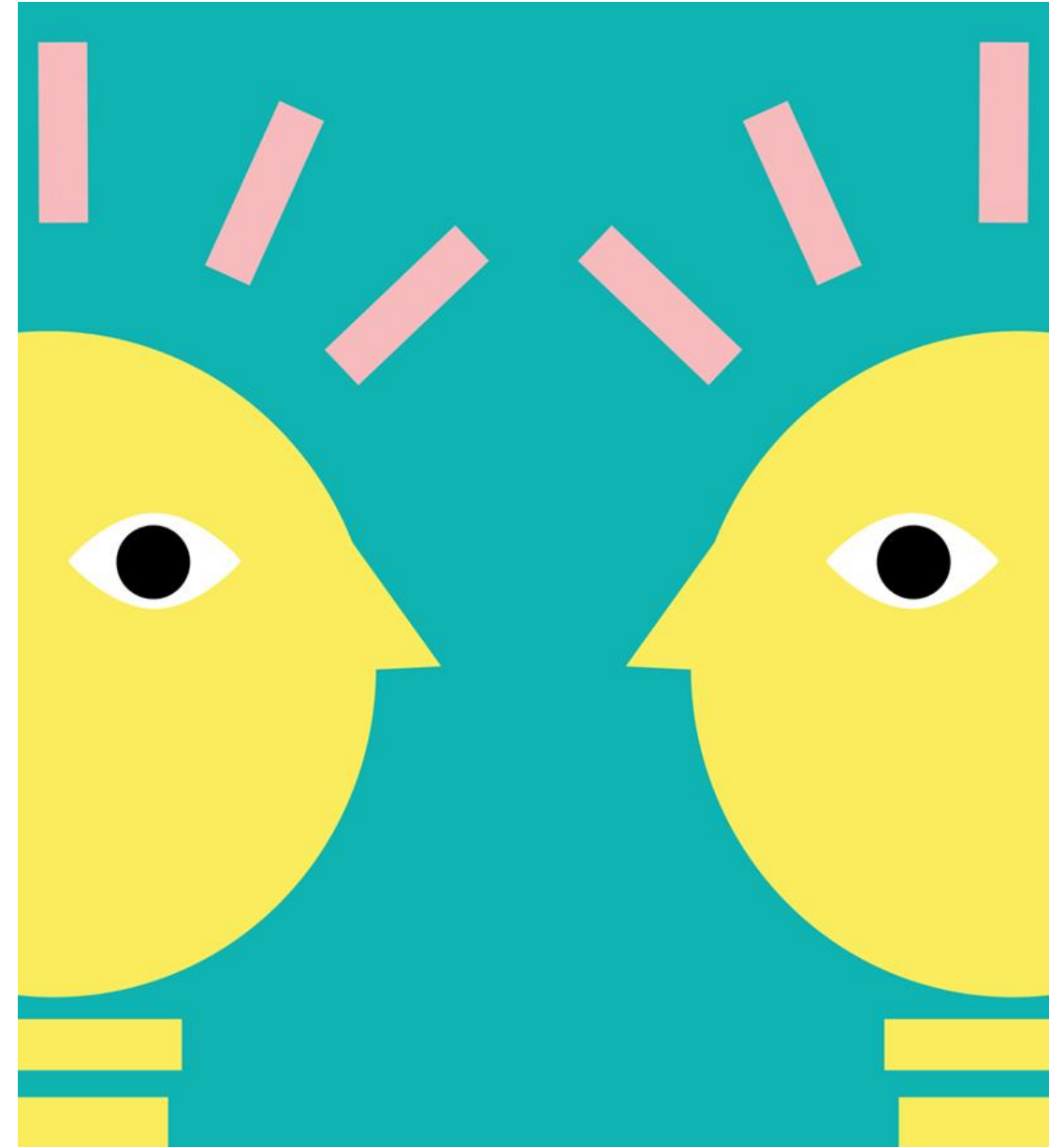
- Gir kontinuitet – dagens ordning gir forsinkelser
- Gir fleksibilitet – uavhengighet fra statsbudsjett og lange politiske prosesser
- Fjerner byråkratiske, forsinkende og ikke-verdiskapende søknadsrunder med ESA-notifisering
- Fokuserer på måloppnåelse/avkastning
- Akkumulerer kompetanse og deler beste praksis bedre
- Gir forbedret risikostyring

Vår tilslutning til Mjøsutvalget - forslag til ny såkornstruktur

Statsstøtte ikke lenger nødvendig for å reise nye såkornfond

- Vi kan reise privat kapital uten 15 % rabatt til private investorer med asymmetrisk gevinstdeling
- Mjøsutvalget foreslår fleksible såkornmandat uten for mange begrensninger, viktig for å fremme gode investeringer og reise privat kapital i såkornfondene
- Slipper ESA notifikering
- Vi kan få med EIF m fl som koinvestor i fondene
- Slipper særlige investorfiendtlige vilkår (5 års regelen mv)
- Enklere prosess i Regjeringen – redusert statlig eksponering
- Mindre bevilgning over statsbudsjettet – bør gå under streken basert på erfaring fra Bølge III
- Investinor ble kapitalisert med 4,2 mrd. under streken

Det er behov for en langsiktig satsing på såkornfond og bygging av forvaltermiljøer

- Det er av stor betydning for norsk nyskaping og vekst at såkornordningen videreutvikles slik som slik staten med suksess har gjort i Sverige (Saminvest), Finland (Tesi) og Danmark (Vækstfonden).
- De fond som er under utvikling fra Bølge II og Bølge III må kunne delta i en åpen konkurranse om nye mandat, også det som utlyses i 2018
- En eventuell utestengelse av disse forvaltermiljøene i konkurransen om nye mandat vil være kontraproduktivt for statens mål med ordningen.

- Det er krevende å bygge opp gode kompetansemiljøer knyttet til investeringer, kapitalmarkeder og nyskaping i offentlig regi. Dette gjelder særlig miljøer som skal forvalte investeringer med langsiktig tidshorisont og mobilisere privat kapital. Utvalget mener derfor at man i utgangspunktet må vurdere å legge nye oppgaver til de eksisterende kompetansemiljøene fremfor å opprette nye institusjoner med nye miljøer.

Utvalget ser det som positivt med profesjonelle investeringsmiljøer i de store regionbyene, i tillegg til den kompetanse som er bygget opp i hovedstaden. Dette gir større mangfold, bidrar til å utvikle regionale kompetanseklynger og gir nærhet til universitetsmiljøene.

Nytt mandat Investinor

Mjøsutvalget :

- Investinor etablerer et fond-i-fond mandat i tillegg til dagens direkte mandat investeringer
- Fond-i-fond mandatet omfatter hele tidligfasen, fra såkorn, oppstart og tidlig venture
- Fond-i-fond mandatet etableres med
 - 1 mrd i ledig kapital fra Investinor for å investere i venturefond, eventuelt tidligere faser
 - Overføring av forvaltningen av såkornfond fra Innovasjon Norge
 - Videre kapitalisering som sikrer jevnere og mer kontinuitet i kapitaltilgangen til bygging av nye potensielle vekstbedrifter
 - Kommersielle og fleksible nasjonale mandat

SåkornForum tiltrer på følgende premisser :

- **Kapitaliseres med 3 mrd fra Staten**
- **Ingen statsstøtte til private investorer og ESA notifikasjon**
- **Ingen tapsavsetning, bevilges «under streken»**
- **Asymmetrisk avkastning privat/stat (lang stat. obl – 2 %)**
- **I regionale utviklingsområder, incitament privat kapital uten krav til ESA notifikasjon**
- **Evergreen – utbytte kan reinvesteres i nye fond**
- **«Chinese Walls» i Investinor : Egen uavhengig enhet med egen investeringskomite og management innen fond-i-fond som må bygges opp**
- **Fase : Såkorn/oppstart – kommersielle mandat til norske forvaltere som vil fremme investeringer i gode case (f eks ingen «5 års regel»)**
- **Foreslått venturemandat på 1 mrd rettes mot «tidlig venturefase»**
- **Investinor må selv aktiv ønske å gå inn for en slik løsning**
- **SåkornForum deltar gjerne i utvikling av en slik modell**

«Nye Investinor» – 2 mandater men må kapitaliseres !

Direkte mandat – 3,5 mrd

Investeringsportefølje (53 selskap)	2,3 mrd
Kapital for oppfølging/nye investeringer	1,25 mrd*

**I tillegg kommer avkastning på investeringsporteføljen*

Fond i Fond – såkorn 6 mrd

Investinor sitt eget kapitalbidrag	1 mrd*
Overføring 14 fond fra Innovasjon Norge	2 mrd**
Stortingsproposisjon (under streken)	3 mrd

** Ref Mjøsutvalget – venture/evt tidligere fase, fleksibel modell*

***Overføring 14 fond fra IN til Investinor til markedsverdi*

Konklusjon fra SåkornForum

- Mjøsutvalget
 - dokumenter mangel på såkornkapital i Norge sammenlignet med Norden og Europa for øvrig
 - anbefaler at staten på permanent basis allokterer kapital til såkorninvesteringer sammen med privat kapital
 - foreslår en permanent statlig Fond-i-Fond modell innen såkorn/venture som sammen med privat kapital kan investere i såkornfond forvaltet av profesjonelle forvaltere
- Tiden er moden for at staten etablerer et robust egenkapitalinstrument for utvikling av potensielle vekstselskaper i tidligfase som er rettet mot det internasjonale markedet.
- Gjennom 20 år har såkornordningen vært i positiv utvikling mot profesjonell forvaltning
- Regjeringen investerer 3 mrd (uten statsstøtte og bevilgning under streken) i et permanent og kommersiell «evergreen» Fond-i-Fond modell, fortrinnsvis forvaltet av Investinor
- Tidkrevende prosesser med lange og gjentakende budsjettprosesser i Regjering/Storting og med tilhørende notifikasjon i ESA unngås
- Alle kompetente forvaltere må kunne delta i konkurransen om å få mandat fra dette Fond-i-Fond
- Denne modellen vil styrke kompetansen hos forvalterne gjennom utvikling av «best practice» og derved fremme flere vellykkede investeringer
- Gjennom kompetent kapital vil dette bidra til å utvikle nye kunnskapsbaserte vekstbedrifter på et internasjonalt marked og derved bidra til utvikling og innovasjon i norsk næringsliv og økt internasjonal konkurransekraft